

# MİMESİS, BİYOMİMİKRI VE MODA İLİŞKİSİ

Nursen GEYİK DEĞERLİ<sup>1</sup>

<sup>1</sup>Dr. Öğr. Üyesi, Nişantaşı Üniversitesi Sanat Ve Tasarım Fakültesi, nursen.degerli (at) nisantasi.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9144-3066

Geyik Değerli, Nursen. "Mimesis, Biyomimikri ve Moda İlişkisi". ulakbilge, 43 (2019 Aralık): s. 929-939. doi: 10.7816/ulakbilge-07-43-07

## Öz

Doğa, uygarlıkların kültür ve sanat alanlarında farklı şekillenmesini sağlamıştır. Doğanın bir parçası olan insanlar, ilk çağlardan itibaren doğadaki canlı ya da cansız varlıklardan esinlenmişlerdir. Mimesis, sözlükte taklit anlamı ile yer alır. Biyomimetik kavramı 1960'li yıllarda Otto Schmitt tarafından kullanılmıştır. Biyomimikri kavramından ilk olarak bahseden Janine Benyus ise, doğadaki hayvan, bitki, canlı, cansız tüm oluşumların sistemlerindeki çalışma prensiplerinin keşfinin bilim insanlarının yeni fikirler üretmesinde önemli bir anlam teşkil ettiğini ifade eder. Doğa binlerce yıldır tasarımların ve tasarımcıların ilham kaynağıdır. Tasarımda yaratıcılık ve ilham alma, başka alanlarda olduğu gibi moda alanında da önemlidir. Moda özünde olan ve moda paradoksunu yaratan taklit olgusu yanında, moda ürünlerini oluştururken doğayı taklit etmek binlerce yıldır uygulanan bir yöntem olmuştur. 20. yüzyılda Fransız antropolog René Girard ortaya koyduğu Mimetik teorisinde, temel sorun olarak arzunun taklitçi olmasını irdeler. Başkalarının arzularından doğan arzu, diğerlerinin arzularına yön verir. Birey tarafından arzu edilen moda, aslında başka bireylerin arzuları ile belirlenir ve moda trendi başlar. Girard, modanın özünde mimesis yani taklit olduğunu ifade eder. Moda alanında hem bireyler hem de markalar için sürdürülebilir rekabet avantajı sağlayan yaratıcılık ise, kopyalanamaz ve taklit edilemez. Bu makalede; mimesis ile sanat, yaratıcılık ile tasarım arasındaki etkileşimler, geçtiğimiz yüzyılda mimesis kavramının moda sosyolojisi ile bağı araştırılmıştır. Çalışmada arzu nesnesi olan moda ürünleri üzerinden, farklı bir bakış açısıyla mimesis kavramı sorgulanmaktadır. Moda alanındaki biyomimetik tasarımlar, moda ürünlerindeki doğayı taklit vurgusu çerçevesinde irdelenmektedir.

**Anahtar Kelimeler:** Mimesis, Moda, Moda Tasarımı, Biyomimetik

*Makale Bilgisi*  
Geliş: 20 Eylül 2019

*Düzeltilme:* 17 Ekim 2019

*Kabul:* 5 Kasım 2019

## Giriş

Yüzlerce yıldır farklı alanlarda yorumlanan mimesis, sözlükte öykünme yani taklit anlamı ile yer alır (Tiyatro Terimleri Sözlüğü). Platon, sanatın her türünü bir taklit, bir yansıtma olarak kabullenir ve bu durumu mimesis kelimesi ile ifade eder. Platon'a göre sanat, üçüncü dereceden bir taklittir yani ideaların yansıması olan varlıkların taklididir. Asıl varlık fizik ötesi alemdeki ideadır, bu dünyadaki onun yansıması ve sanatçı eserindeki ise üçüncü dereceden bir yansımadır (Platon, 2015). Aristoteles'e göre de sanat taklittir; sanat ve sanatçı, hayatın anlamı ve olayların nedenleri hakkında bilgi verebilirler; gerçeğe, gerçekliğe götürebilirler.

Plato ve Aristo ilk kez Mimesis kavramından yola çıkarak toplumsalcılık ve bireysellik kavramları üzerinden karşıtlık ilkesine dayalı felsefi fikirlerini geliştirmişlerdir (Garrels, 2011, s. 5).

İmitasyon kavramının Eski Yunan'dan başlayarak Rönesans'a kadar insan yaşamında iki yoldan ilerlediği düşünülmüştür. Bunlardan birincisi doğa ve insan davranışlarının sanata yansıtılmasının imitasyonu şeklinde gelişmiştir. Diğeri ise bu tip imitasyonları gerçekleştiren sanatçı, yazar, filozof ve dini liderlerin örnek alınarak onlara benzeme ya da karşıtlık çabaları ile ilerlemiştir. Bu iki boyutlu ilerleme bilinçli ve fark edilir biçimde insanoğlunun taklit özelliğinin bugün halen ne kadar önemli olduğunu gösterir; insanoğlunun emsalsiz temsil yeteneği ve kültürel öğrenme (ki, yaratılan bilgi birikimini ilerletme, değerlendirme ve gelecek kuşaklara aktarma) konusundaki eşsiz kapasitesi çok kıymetlidir (Garrels, 2011, s. 5).

"Batteux, güzel sanatları diğer sanatlardan ayırt etmek için iki ölçüt kullanmıştır: Deha ve beğeni. Deha güzel doğayı taklit etme kapasitesi, beğeni ise güzel doğanın ne ölçüde taklit edildiğini takdir etme olarak kabul edilmiştir." (Keser & Keser, 2008).

Girard, Dünyanın Kuruluşundan Beri Gizli Olanların Özeti kitabında eğer insanoğlu birdenbire taklit etmeye son verirse, bütün kültürel formların sona ereceğini ifade eder (Garrels, 2011, s. 1).

Freud, dış dünyadaki nesnelere manevi anlamlar yükleyen ilkel insan davranışının yerine günümüzde sanatın geçtiğini, sanatın zevklenmek için meydana çıkarılan bir güç ve çocukluk dönemindeki oyunların bir devamı olduğunu iddia eder (Balkır, 2019).

Gombrich Sanatın Öyküsü kitabında "Sanat" adı verilen bir şey olmadığını, yalnızca sanatçıların var olduğunu; bir zamanlar renkli toprakla bir mağaranın duvarına becerebildiği kadarıyla bizon resimleri çizen, bugünse satın aldığı boya ile reklam afişleri yapan ve yüzyıllardan beri daha başka birçok şeyler üreten insanların sanatçı olduğunu vurgular (Gombrich, 1986, s. 4).

Devlet kuramamış ya da monarşik yönetimli toplumlarda sanat için doğa biçimleri idealize edilse ya da tasvir edilse dahi, doğa biçimlerinin, tanınabilir kimlikleri korunur. "Monarşik yönetimli toplumlar süresince, doğaya bağlı biçim yorumlarının bütün çeşitliliğine ve değişikliğine rağmen, sanatçı hayallerinin tümü, hep doğa biçiminin çevresinde toplanmaktadır." (Turani, 2017, s. 20).

Sanatçılar dağkeçisi, aslan, bizon, kartal, yılan..vb. hayvanların formlarını ustaca birleştirerek "canavarlar" yani hayal gücüne dayanan varlıklar ortaya çıkardılar. Mısır, Mezopotamya uygarlıklarından sonra, bu canavarlar üzerinde farklı yöntemlerle çeşitlenmeler oluşturan Sümerlerin yarattığı formlar insanlık tarihinde ayrı bir öneme sahiptir. Hayvan temaları üzerinden yaratılan metamorfozlar, sonraki halklar için ders niteliği taşıdı. Bu düşünce ve hayal kaynağından serbestçe faydalanan sonraki sanatçılar, yeni ve özgün çeşitlenmeler yarattılar (Bazin, 2014, s. 52).

18. yüzyıldaki sanat/zanaat ayrımı ile incelik, yaratıcılık ve hayal gücü gibi soylu nitelikler tamamen sanatçıya yakıştırılırken zanaatçının sadece yeteneğe sahip olduğu, kurallarla çalıştığı ve işini para karşılığı yaptığına işaret edilirdi (Shiner, 2017, s. 34).

Arthur Danto ise Sanatın Sonundan Sonra kitabında "sanatın ezelden beri aynı olduğu" ve sanatın tarihin akışı içerisinde yavaş yavaş özünü bulduğu görüşlerinin yanında, Estetik kavramının 18. yüzyılda olumlu bir görüş olarak ortaya çıktığını (ki, 19. yüzyılda bir kısım kültürlü seçkin tarafından bilim ve ahlaktan daha üstün tutulurdu (Shiner, 2017, s. 268)), sanat ve zanaat arasında ezeli ve evrensel bir karşıtlığın olduğunu savunur. Danto, ezelden beri ayrı olan sanatla zanaatın ilk zamanlarda birbirlerinden ayrı değerlendirilmediğini, bunun yerine taklit (imitation) kavramı ile tanımlandıklarını, ancak 18. yüzyıla gelindiğinde estetik bağlamında güzel sanatların zanaattan ayrıldığını, yanı sıra sanatın modernizmin doğuşuna dek bir taklit biçimi olarak görülmeye devam ettiğini ifade eder (Shiner, 2017, s. 39).



Resim 1. "Les Insectes" Haute Couture koleksiyonundan "Butterfly" elbise, Thierry Mugler, SS97 (URL1)

Baudelaire'e göre hayal gücü "yeteneklerin kraliçesi" ve "yarı ilahi"dir. Coleridge hayal gücünü üçe ayırır: tüm insanlardaki hayal gücü, yetenekli zanaatçılardaki çağrışımsal "düş gücü" ve sanatçılardaki gerçek yaratıcı hayal gücü (Shiner, 2017, s. 282).

Leonardo da Vinci için sanatçının en üstün yeteneği "Saper Vedere" yani görmeyi bilmek yeteneğidir (Sevimli, 2018, s. 129).

### Mimesis ve Moda

Moda, Latince, oluşmayan sınır anlamındaki "modus" kelimesinden gelmektedir. Genel olarak giysinin ya da bir nesnenin belirli bir süre kullanılması ve kişilerin bunların yerine farklı olana sahip olmak istemesi, moda olgusunun çıkış noktalarından biridir (Geyik Değerli, 2018).

Alman sosyolojist Georg Simmel 1905 yılında yayınlanan "Moda'nın Felsefesi" adlı kitabında imitasyon ve moda arasındaki bağlantıyı detaylı bir şekilde incelemiştir. Simmel'e göre moda, belirli kalıpların imitasyonu ile kişilerin sosyal adaptasyonunu kolaylaştırmaktadır. Ancak diğer taraftan da güçlü bir sosyal farklılaşma veya karşıtlık oluşturabilmektedir (Palaver, 2013, s. 71-73).

Modada mimesis kavramını temsil eden iki düşünce şekli, modaya boyun eğilmesi veya modanın tamamen reddedilmesidir.

Otto Von Busch, yaşayan modayı şöyle anlatır:

"Moda da tıpkı eylem ve söz gibi, insanlar arasında varlığını sürdürür. İnsanların beraberliğine dayanan yönüyle moda, kendi dünyamızı diğerleriyle paylaştığımız farklı ve renkli gerçeklerimize alan açar. Görünür kılma özelliğiyle kıyafet, her zaman olumludur ve öz bilince sahiptir. Konumlayıcı bir özelliğe sahiptir, yani kendimizi katılmak istediğimiz bir grubun güdümündeki insanlarla aynı hizaya koymamız anlamına gelir. Biz modanın bu yönüne "yaşayan moda" diyoruz." (Busch, 2017, s. 16).

Oscar Wilde "De Profundis" adlı eserinde "çoğu insanları" "diğer insanlar" olarak nitelendirir (Busch, 2017, s. 77). İnsanlar diğerlerinden farklı olmakla birlikte, aynı zamanda düşünceleri ve fikirleri öteki olanlardan, çevresindekilerden ve idollerinden etkilenir. Aynı şekilde, modayı da "öteki insanlar" oluşturur ve insanlar "öteki insanlar" tarafından yargılanır (Busch, 2017, s. 77).

20. yüzyılda Fransız antropolog René Girard tarafından Mimetik teori geliştirilmiştir. Girard teorisinde, temel sorun olarak arzunun taklitçi olmasını irdeler. Mimetik teori de, "bazı şeyler istenir, çünkü diğer insanlar onları istiyor" bağlamında insan arzusunun özerk değil, kolektif bir süreç olduğunu savunur. Arzu, başkalarının arzularından doğar ve yön kazanır. Birey tarafından arzu edilen moda, aslında başka bireylerin arzuları ile belirlenir. Bir başkasının arzuladığı ya da mülkiyetine sahip olduğu ürün için uyarılan birey, ürünü ister ve moda trendi başlar (Burns, 2010). Girard, modanın doğasında mimesis yani taklit olduğunu ifade eder. Kişi aslında "bir şey" değil, "bir şeyi arzulamak" ve daima henüz düşünülmemeyi seçmek ister. Henüz taklit edilmemiş olanı taklit etmek için, herkesin sadece taklit etmeye başladığı şeyi yani hüküm süren modayı terk eder. "Taklit arzusu", yani başkalarının kopyalanmasındaki arzu etiket mazoşizmini yaratır ve aslında sadece başka bir taklit biçimidir (Pearson).



Resim 2. Güve ve kelebekten ilham alan tasarımlar, Alexander McQueen (URL 2, 3)

Rene Girard mimetik teorisinin dayanağı her bireyin başkalarında olan “bir şey” konusunda duyduğu, doğa tarafından verilen eksiklik duygusu ilkesinden gelmektedir. Eğer kişi daha fazlası olmak istiyorsa, bunun ardında yatan sebep başka bir modelin varoluşudur ve bu model varoluşu canlandırdığı için, kişi kendini mahrum edilmiş hisseder. Özne - model - obje ilişkisini en iyi şekilde ifade eden metafor üçgendir. Aslında Girard’a göre her bireysel davranışın arkasında üçüncü element, yani kişinin arzularının hedefinde bir obje vardır. Üçgenin köşelerinde kişi, obje ve üçüncü element olan model vardır, Gerard bu modele “aracı” ismini koyar.

Obje, özneye bir başarı işareti gösterir; fakat bu sadece “aracı” modelinin objeye sahip olduğu ya da objeyi arzuladığı, dolayısıyla da objenin modelle ilişkisi dışında bir değeri olmadığı gerçeğiyle üretilmiş bir ilüzyondur. Bu nedenden dolayı özne hayal kırıklığına uğrar; çünkü kişinin eksikliğini hissettiği şeyi, kişiye sahip olduğu obje veremez (Bubbio, 2018, s. 3).

Read, yaratma eylemini yoktan var etme olabileceği gibi, genellikle var olan malzemenin yeni bir biçimde kullanımı ve yeni baştan uyarlanması olarak tanımlar (Sevimli, 2018, s. 32). Yaratıcılık kavramı içerisinde yenilik, özgünlük ve sorun çözme yetisi bulundurulur.

Modanın estetik yönü oldukça kuvvetlidir. Modanın sadece giyimle değil sanat, üretim-tüketim, bilim-teknoloji, ekonomi, politika, toplumsal değişim ve kimlik, insan bedeni ve psikoloji, küreselleşme ve çevre gibi pek çok alanla ilişkisi vardır (Geyik Değerli, 2018, s. 1414).

Biyomimetik yaklaşımın ve modanın küresel etkileri düşünüldüğünde, moda tasarımlarında biyomimikriden yararlanılması olağandır. Yaşayan bir güç olarak moda içerisinde yaratıcılık, hayal gücü ve taklit bulundurulur; modanın biyomimikriyi yaratıcılık ve hayal gücü sürecinde taklit ögesi ile birleştirilmesi doğaldır.

### **Biyomimikri İle Moda Tasarımı**

Biyomimikri Enstitüsü başkanı olan Janine Benyus, biyomimetik tasarım konseptinde çözüm arayan bir metodoloji olduğunu ve tüm zamanların en dahi tasarımcısı olan doğaya atıfta bulunan biyomimetik tasarımın tasarımcılara çekici geldiğini ifade etmektedir (Hebel, 2016).

Moda yazarı Isabel Slone, tasarımcıların her zaman bir sonraki modayı yaratmak için retro görünümü geri dönüştürdüklerini, ancak biyomimikrinin henüz önemli bir şekilde araştırılmadığını ifade etmektedir. Slone çok kıymetli bulunduğu biyomimikri tarzının, tasarımcılara yeni ve ilginç fikirler konusunda çıkış noktası olacağını öngörmektedir (Hebel, 2016).

Ginkgo Bioworks nanoteknoloji firmasında biyolog ve organizma tasarımcısı Patrick Boyle yenilikçi fikirlerin gerçeğe dönüşmesine biyomimikri yoluyla katkı sağlamanın önemini vurgulamaktadır. Boyle, tasarımcıların hayalini kurduğu ama erişemediği kumaşlar, renkler ve dokular olduğunu, moda tasarımcılarının istediği özelliklere göre yeni kumaşlar tasarlanabilirse biyomimikri ile geleceğe dönük sürdürülebilir üretimin gerçekleştirilebileceğini ifade etmektedir (Hebel, 2016).

Moda endüstrisinde, geleneksel metotlar yerine biyofabrikasyon ile kumaş üretilip boyama işlemleri yapabilmek



için çok fazla çalışma gerekmektedir. Prototip biyolojik prosesler endüstriyel ölçekli üretime dönüştürülebilirse, moda ürünler uygun maliyetli ve yaygın olarak kullanılabilir hale gelmiş olacaktır (Rodriguez Fernandez, 2019).

Giysi ve diğer tekstil ürünlerinin sadece % 17'si geri dönüşüm için toplanırken, 2 trilyon dolarlık moda endüstrisinde kullanılan petrol bazlı hammaddelere sürdürülebilir bir alternatif olarak biyobozunur biyoelyafların kullanımı, doğadaki sistemlerin devamlılığı için kaçınılmazdır. Moda sektörünün doğal yaşamı ve ekosistemleri olumsuz etkileyen yönleri, biyomimikri kanalıyla, doğanın taklit edilmesine ve doğadan gelenin doğaya katkı sağlamasına neden olur (Growing the future of fashion).

### Doğadan İlhan Alan Moda Tasarımı Örnekleri

Biyomimetik yaklaşım, moda tasarımlarına renk, desen, doku, form, malzeme kullanımı yanında işlevsellik açısından da yeni ve farklı bir bakış açısı getirmiştir. Biyomimetik yaklaşım yüzey ve doku tasarımı ya da biçim ve formun şekillenmesinde farklı biçimlerde ortaya çıkar.

Bu bölüm içerisinde güncel moda tasarımlarından seçilen görsellerde biyomimetik yaklaşım; tasarım ve estetik öğelerle birlikte malzeme, işçilik, teknik detaylar, tekstil teknolojilerinin kullanılma biçimleri göz önünde bulundurularak değerlendirilmiştir.

Örneğin Alexander McQueen, doğayı nasıl taklit edeceğini çok iyi bilen ve doğanın güçlü estetiğini tasarımlarına ustaca yansıtan bir tasarımcı olarak adlandırılabilir. Alexander McQueen doğanın mekaniğini her zaman sevdiğini, daha fazla ya da daha az çalışmalarında doğanın her zaman yer aldığını ifade etmiştir (Hebel, 2016).

McQueen, Atlantis koleksiyonunda doğadan ilham aldığı yüzey dokularını dijital baskı tekniği ile tasarımlarına yansıtmıştır. Dijital baskılı renk ve desen seçimleri, tasarlanan biçim ve formlarla derinlik ve üç boyut hissi yaratan giysilere dönüşmüştür.



Resim 3. Doğadan ilham alan Atlantis koleksiyonu, Alexander McQueen (URL 4,5,6)

Tasarımcı kelebek, güve, kuş, geyik..vb. hayvanları tasarımlarında biçim ve form olarak kullanmıştır. 2010 yılında kuş teması ile hazırladığı defile ve şov cennet kuşu silüetleri, kanat benzeri pelerinler ve tüylü ayrıntılar ile gökyüzünün narin yaratıklarına övgü olarak değerlendirilmektedir. Biyomimetik olarak tasarlanan malzeme yüzeyleri dijital baskı tekniği ile hazırlanmıştır.



Resim 4. Kuş temalı tasarımlar, Alexander McQueen (URL 7, 8, 9,10,11)

Moschino, 2018 ilkbahar koleksiyonunda çiçeklerden ilham alarak yalın ve net çizgilerle formları birleştirmiş, podyumda çiçek açan kadınları yürütmüştür. Seçilen çiçeklere uygun olarak hazırlanan renkli ve desenli kumaşlar, insan bedenine uyarlanarak çiçek formu olarak giysiye dönüştürülmüştür.



Resim 5. Podyumda çiçek açan kadınlar, Moschino, SS/ 2018 (URL 12, 13, 14, 15)

Jean Paul Gaultier, 2014 bahar koleksiyonu için seçtiği mavi kelebeği giysilerinde form olarak kullanmanın yanı sıra baskılarla giysilerin tüm yüzeyine yayarak tasarımlarını görsel bir şölene dönüştürmüştür.



Resim 6. Mavi kelebkten ilham alan tasarımlar, Jean Paul Gaultier Spring 2014 (URL 16, 17, 18, 19)



Elie Saab, 2015 ve 2016 koleksiyonlarını çiçek, kelebek, kuş temalarından yola çıkarak ve yoğun olarak nakış, pul, payet, boncuk süslemeleri ile yüzey düzenlemeleri ile yeni dokular ortaya koymuştur.



Resim 7. Doğadan ilham alan tasarımlar, Elie Saab Couture Spring 2015-2016 (URL20, 21, 22, 23)

Roberto Cavalli, 2011 yılında vahşi doğadaki hayvanlardan ilham alarak farklı tekstil materyallerine uyguladığı desenlerle en çok beğeni alan koleksiyonlarından birini hazırlamıştır. Farklı hayvan derilerinden renk ve desenler ile malzemeler üzerinde yeni yüzey tasarımları oluşturulmuştur.



Resim 8. Vahşi doğa temalı tasarımlar, Roberto Cavalli, Sonbahar 2011 ( URL 24)

Hollandalı tasarımcı Iris Van Herpen , çarpıcı tasarımlar yaratmak için moda, bilim ve teknolojiyi harmanlamaktadır. Van Herpen, Haute Couture ve 3D üretim sanatı ile Syntopia kinetik tasarımını gerçekleştirmiştir. Uçuşta bulunan bir kuşun hareket şeklini taklit eden her elbise, çeşitli lazer kesim teknikleri kullanılarak parametrelere bağlı dijital olarak tasarlanmış, örülmüş ve dokunmuştur (Iris van Herpen , 2018).



Resim 9. Biyoloji ve teknoloji birleşimi Syntopia tasarımları, Iris van Herpen, 2018 (URL 25, 26)

Ünlü moda tasarımcılarının yolunu takip eden Bibian Blue's markası, kelebek ve böcek kanatlarından esinlenerek renk, desen, biçim ve form olarak moda giysiler tasarlamaya başlamıştır.



Resim 10. Kelebek ve böcek kanatlarından ilham alan tasarımlar, Bibian Blue's Spring 2012 (URL 27)

Sonuç olarak, moda döngüsü içerisinde "taklitin taklidi"nin taklidi ve sonraki taklitlerinin tıpkı yüzlerce yıldır olduğu gibi devam ettiği görülmektedir. Sanat gibi moda alanında da mimesis ve biyomimikri kavramları üzerinden yapılan tasarımların devam edeceği açıktır.

### Sonuç

İnsanlık tarihi boyunca, doğa teması sanatçılar ve zanaatçılar için özgün bir ilham kaynağı olmuştur. Moda alanında da tasarım kaynağı olarak doğa vazgeçilmezdir.

Günümüzde sürdürülebilirlik kavramına yönelik sorguların artması, moda endüstrisini yeni tasarım yolları bulmaya zorlamaktadır. Biyomimetik tasarım anlayışında çözüm arayan bir metodolojinin olması, yenilikçi tasarımcıları bu konsepti ileriye dönük olarak keşfetmeye iter.

Moda tasarımcıları bir önceki yüzyılda olduğu gibi, bir yandan müşteri taleplerini karşılamaya çalışırken; diğer yandan daha fonksiyonel, daha gösterişli, daha etkileyici ve estetik giysi tasarımları yapmaya devam edecekler. Biyomimetik yaklaşım ile tasarımda hayal gücünün ve yaratıcılığın ortaya çıkma potansiyeli artacaktır. Bu doğrultuda, yakın bir gelecekte moda alanında yeni, farklı ve sürdürülebilir tasarımların daha fazla yer alacağı öngörülebilir.

Biyomimetik yaklaşım ile hazırlanan biyomateriyal tekstil malzemelerinden giysi ve aksesuar tasarımları yapmak için farklı bilgi, beceri ve yeteneklere ihtiyaç olacaktır. Geleceğin moda tasarımcıları, bu noktada farklı disiplinlerden kişilerle bir arada çalışmak zorunda kalacaklardır. Günümüzde tasarımcı Iris Van Herpen en iyi örneklerden biridir.

Biyometri yoluyla, doğanın taklit edildiği ve doğadan gelenin doğaya katkı sağladığı sürdürülebilir döngüler, moda ve tekstil sektörlerinin doğal yaşamı ve ekosistemleri olumsuz etkileyen yönlerini önleme konusunda hizmet edeceklerdir.

### Kaynaklar

Balkır, G. (2019). *Sanatta Mimesis: Sanat Taklit midir? Snat Özgürlüğün Taşıyıcısıdır*: <http://www.gonulbalkir.com/sanatta-mimesis-sanat-taklit-midir/> adresinden alınmıştır

Bazin, G. (2014). *Sanat Tarihi*. İstanbul: Kabalcı Yayınevi.

Bubbio, P. D. (2018). *Intellectual Sacrifice*. Michigan: Michigan State Press.

Burns, D. J. (2010, February 22). Mimeticism and the Basis of Value: Toward a Theory of Fashion Marketing. *Journal of Global Fashion Marketing*, 1(1), 40-50. doi:10.1080/20932685.2010.10593056

Busch, O. V. (2017). *Moda Praksisi*. (D. Kılıç, Çev.) İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.

Garrels, S. (2011). Human Imitation. S. Garrels içinde, *Mimesis and Science* (s. 1-38). Michigan: Michigan State University Press.

Geyik Değerli, N. (2018). 21. Yüzyılda Giyilebilir Sanat... *İdil Dergisi*, 7(51), 1413-1426. doi:DOI: 10.7816/idil-07-51-13

Gombrich, E. (1986). *Sanatın Öyküsü* (3 b.). (B. Cömert, Çev.) İstanbul: Remzi Kitabevi.

*Growing the future of fashion*. (tarih yok). mangomaterials: <http://mangomaterials.com/applications/> adresinden alınmıştır

Hebel, C. (2016, May 26). *Biomimicry*. re-visionmagazine.com: <https://www.re-visionmagazine.com/single-post/2016/05/28/BIOMIMICRY> adresinden alınmıştır

*Iris van Herpen*. (2018, July 3). thelastfashionbible: <https://thelastfashionbible.com/2018/07/03/iris-van-herpen-aw-2018-couture/> adresinden alınmıştır

Keser, İ., & Keser, N. (2008, Bahar). Sanatsal Altınçağ Miti. *Sanat Yazıları*(18), s. 113-124.

Palaver, W. (2013). *Rene Girard's Mimetic Theory*. (G. Borrud, Çev.) Michigan: Michigan State University Press.

Pearson, T. (tarih yok). *What is Mimetic Theory?* Taylor Pearson: <https://taylorpearson.me/bookreview/mimetic-theory-things-hidden-since-the-foundation-of-the-world/> adresinden alınmıştır

Platon. (2015, Ekim 25). E Kültür Sanat: <http://www.ekultursanat.com/felsefe/eser-1806-Platon-MO-427-347-> adresinden alınmıştır

Rodriguez Fernandez, C. (2019, February 06). *How Biotech Is Changing the Way We Make Clothes*. March 15, 2019 tarihinde Labiotech.eu: <https://labiotech.eu/features/biofabrication-fashion-industry/> adresinden alındı

Sevimli, a. D. (2018). *Yaratıcılık, Sanat, Sinema*. İstanbul: Milenyum Yayınları.

Shiner, L. (2017). *Sanatın İcadı* (4 b.). (İ. Türkmen, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

*Tiyatro Terimleri Sözlüğü*. (tarih yok). Türk Dil Kurumları Sözlükleri: <http://sozluk.gov.tr/> adresinden alınmıştır

Turani, A. (2017). *Çağdaş Sanat Felsefesi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

#### **Görsel Kaynaklar**

URL1: <https://www.pinterest.co.uk/pin/436708495106661835/> (Erişim Tarihi:15 Ocak 2019)

URL2: <https://www.pinterest.co.uk/pin/17029304827130626/> (Erişim Tarihi:18 Mart 2019)

URL3: <https://www.pinterest.de/pin/215469163405580113/?lp=true> (Erişim Tarihi:18 Mart 2019)

URL4:<http://2.bp.blogspot.com/-PSN56SOYdE/Tbt7WSsVBgI/AAAAAAAAABAU/tJ7YDH1fva8/s1600/69683.jpg> (Erişim Tarihi:15 Ocak 2019)

URL5: <https://tr.pinterest.com/pin/777645060636658133/> (Erişim Tarihi:25 Mart 2019)

URL6: <http://tinysparklythings.blogspot.com/2009/10/inspiration-behind-alexander-mcqueen.html> (Erişim Tarihi: 12 Haziran 2019)

URL7: <https://tr.pinterest.com/pin/145593000424733026/> (Erişim Tarihi:25 Kasım 2018)

URL8: <https://www.pinterest.co.uk/pin/755338168726358296/> (Erişim Tarihi:25 Mart 2019)

URL9: <https://www.pinterest.co.uk/pin/73816881376107791/> (Erişim Tarihi:25 Mart 2019)

URL10:<http://www.livingly.com/runway/Paris+Fashion+Week+Spring+2011/Alexander+McQueen/Details/f7PUOESBcNy> (Erişim Tarihi:25 Kasım 2018)

URL11:[http://awhitecarousel.com/2010/alexander-mcqueen-laughing-with-isabella-blow-in-heaven/4349060953\\_5657262e2a\\_o/](http://awhitecarousel.com/2010/alexander-mcqueen-laughing-with-isabella-blow-in-heaven/4349060953_5657262e2a_o/) (Erişim Tarihi:25 Mart 2019)

URL12: <http://fashionclothemmen.implantbirthcontrol.com/2019/04/24/moschino-fruhjahr-sommer-2018-mailand-womenswear/> (Erişim Tarihi:12 Haziran 2019)

URL13: <https://www.pinterest.co.uk/pin/768989705104641004/> (Erişim Tarihi:10 Şubat 2019)

URL14: <https://www.pinterest.co.uk/pin/225391156335268135/> (Erişim Tarihi:10 Şubat 2019)

- URL15: <https://www.pinterest.co.uk/pin/341710690473135364/> (Erişim Tarihi:20 Kasım 2018)
- URL16: <https://www.pinterest.co.uk/pin/385620786817904131/> (Erişim Tarihi:25 Mart 2019)
- URL17: <https://www.pinterest.co.uk/pin/86764730295471630/> (Erişim Tarihi:20 Kasım 2018)
- URL18: <http://bcr8tive.com/jean-paul-gaultier-spring-2014-couture/4/> (Erişim Tarihi:25 Mart 2019)
- URL19: <http://bcr8tive.com/jean-paul-gaultier-spring-2014-couture/3/> (Erişim Tarihi:15 Nisan 2019)
- URL20: <https://www.pinterest.co.uk/pin/202591683214063794/> (Erişim Tarihi:25 Mart 2019)
- URL21: [http://www.brandlifemag.com/dogudan-yukselen-bir-haute-couture-ustasi-elie-saab/elie-saab-spring-summer-haute-couture-2015-462404078\\_800x1200/](http://www.brandlifemag.com/dogudan-yukselen-bir-haute-couture-ustasi-elie-saab/elie-saab-spring-summer-haute-couture-2015-462404078_800x1200/) (Erişim Tarihi:15 Nisan 2019)
- URL22: <https://www.vogue.com/fashion-shows/fall-2016-couture/elie-saab/slideshow/collection#9> (Erişim Tarihi:20 Kasım 2018)
- URL23: <https://www.vogue.com/fashion-shows/fall-2016-couture/elie-saab#collection> (Erişim Tarihi:25 Mart 2019)
- URL24:[http://www.becomegorgeous.com/fashion-style/fashion\\_news/roberto\\_cavalli\\_fall\\_2011\\_lookbook-5149.htm](http://www.becomegorgeous.com/fashion-style/fashion_news/roberto_cavalli_fall_2011_lookbook-5149.htm) (Erişim Tarihi:12 Haziran 2019)
- URL25: <https://thelastfashionbible.com/2018/07/03/iris-van-herpen-aw-2018-couture/> (Erişim Tarihi:25 Mart 2019)
- URL26: <https://www.pinterest.co.uk/pin/100486635422164419/> (Erişim Tarihi: 18 Nisan 2019)
- URL27: <http://faeriedoor.blogspot.com/2012/05/faerie-fashion-feature-bibian-blues.html> (Erişim Tarihi: 20 Kasım 2018)

# RELATIONSHIP BETWEEN MIMESIS, BIOMIMICRY AND FASHION

**Nursen GEYİK DEĞERLİ**

## **Abstract**

Nature has enabled civilizations to be shaped differently in the fields of culture and art. Human being as a part of nature, has been inspired by living and nonliving beings in nature since the early ages. Mimesis has a dictionary meaning of imitation. The concept of biomimetics was used by Otto Schmitt in the 1960s. Janine Benyus, who first mentioned the concept of biomimicry, states that the discovery of working principles in the systems of animals, plants, living and nonliving formations in nature constitutes an important meaning for scientists to produce new ideas. Nature has been the inspiration of designs and designers for thousands of years. Creativity and inspiration in design are important in fashion as well as in other areas. In addition to the fact that imitation is the essence of fashion and creates the paradox of fashion, imitation of nature has been a method applied for thousands of years while creating fashion products. In the 20th century, French anthropologist René Girard, in his Mimetic theory, examines the desire to imitate as the main problem. The fashion desired by the individual is actually determined by the desires of other individuals and the fashion trend begins. Girard states that fashion is in essence mimesis. Creativity that provides a sustainable competitive advantage for both individuals and brands in the field of fashion cannot be copied or imitated. In this article; the interactions between mimesis and art, creativity and design, and the relationship between the concept of mimesis and fashion sociology in the last century have been assessed; the concept of mimesis is questioned from a different perspective through fashion products which are the objects of desire. Biomimetic designs in the field of fashion are examined with the emphasis on imitating nature in fashion products.

**Keywords:** Mimesis, Fashion, Fashion Design, Biomimicry